

Kvalitetskontroll av personvald auktoriserad revisor som utför lagstadgad revision i företag av allmänt intresse

1 Sammanfattande bedömning

Revisorsinspektionen (RI) har slutfört sin uppdragsbaserade kvalitetskontroll av en personvald auktoriserad revisor vid det registrerade revisionsbolaget Ernst & Young AB (EY).

Revisionskvaliteten i det utförda revisionsuppdraget har överlag varit tillfredsställande och RI redovisar endast vissa iakttagelser rörande områden där dokumentationen i delar har bedömts vara otillräcklig, se avsnitt 3.

2 Inledning

RI har under år 2017 kvalitetskontrollerat en personvald auktoriserad revisor vid det registrerade revisionsbolaget EY. Kontrollen har enbart varit uppdragsbaserad och omfattat ett revisionsuppdrag för en kund vars räkenskapsår avslutades år 2016.

Mer information om rättslig ram samt utgångspunkter för kvalitetskontrollen finns i bilaga 1.

3 Dokumentationsbrister

Det som nedan anges som dokumentationsbrister avser sådana fall där revisorn har förmått göra den påstådda granskningen sannolik, men där RI vill peka på att dokumentationen i vissa delar varit otillräcklig.

- Vid granskning av intern kontroll relaterat till processen rörande utlåning till allmänhet har revisorn genomfört kontrollgranskningar av ett antal kreditbeslut. RI noterar att kontrollgranskningen inte har omfattat det fjärde kvartalet. Om revisorn inhämtar revisionsbevis om kontrollernas funktion fram till en tidpunkt före bokslutsdagen ska revisorn bestämma vilka ytterligare revisionsbevis som ska inhämtas för den återstående perioden.¹ Revisorn borde ha därför dokumenterat sina överväganden rörande behovet av kompletterande revisionsbevis för den period som återstod till räkenskapsperioden slut.
- Av ISA 240 *Revisorns ansvar avseende oegentligheter* p. 31 framgår att risken för väsentliga felaktigheter som beror på oegentligheter utgör en betydande risk. Revisorn har bedömt risken för oegentligheter som låg. Av dokumentationen framgår att revisorn har diskuterat risken för oegentligheter med ansvariga hos bolaget. Frågan om oegentligheter har också diskuterats i revisionsteamet. RI bedömer att dokumentationen från dessa diskussioner skulle ha förtydligats rörande vilka riskbedömningar som gjordes, på vilket sätt företagsledningen kan sätta sig över kontroller genom manipulationer samt vilka kontroller som finns på plats hos bolaget för att minska risken för oegentligheter.
- Revisorn har i sin rapportering till styrelsen framfört att bokföringsorder inte blir föremål för attest. RI bedömer att denna iakttagelse borde ha föranlett revisorn att överväga sin riskbedömning rörande oegentligheter och att dokumentera sin motivering till varför risken ändå bedömdes som låg.
- Redovisning av jävskrediter till personer i närståendeförteckningen har kontrollerats av revisorn. Dock finns inte dokumenterat vilka överväganden revisorn gjorde huruvida närståendeförteckningen var fullständig.

¹ Se International Standards on Auditing (ISA) 330 *Revisorns hantering av bedömda risker* p. 12

Bilaga 1 Rättslig ram och utgångspunkter för kvalitetskontrollen.

RI har i uppdrag att minst vart tredje eller vart sjätte år genomföra sådan kvalitetskontroll som avses i artikel 26 Europaparlamentets och rådets förordning nr 537/2014 av den 16 april 2014 om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse och om upphävande av kommissionens beslut 2005/909/EG (EU-förordningen).²

RI:s återkommande kvalitetskontroll sker dels på företagsnivå, dels på uppdragsnivå.

På företagsnivå görs en systembaserad kvalitetskontroll av revisionsföretaget.

Kontrollen innebär att RI granskar hur revisionsföretagets system och processer är utformade och fungerar. Syftet är att säkerställa att revisionsuppdrag i företag av allmänt intresse utförs enligt god revisorssed och god revisionsd.

På uppdragsnivå genomförs RI:s kvalitetskontroll med inriktning på hur lagstadgad revision utförs i enskilda uppdrag. Genom den uppdragsbaserade kontrollen får RI underlag för att bedöma såväl effektiviteten i revisionsföretagets system för kvalitetssäkring som kvaliteten i enskilda revisorers arbete.

Systembaserad kvalitetskontroll

Det åligger ledningen för ett revisionsföretag att inrätta och upprätthålla ett kvalitetskontrollsystem som innefattar riktlinjer och rutiner för hantering av vart och ett av följande områden.³

- Ledningens ansvar för kvalitet inom revisionsföretaget
- Relevanta yrkesetiska krav
- Acceptera och behålla kundrelationer och särskilda uppdrag
- Personal
- Hur uppdrag utförs
- Övervakning

² Motsvarande krav avseende auktoriserade och godkända revisorer och registrerade revisionsbolag som har ett eller flera revisionsuppdrag i företag, vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad eller på en motsvarande marknad utanför EES (börsnoterade företag) fanns, före den 17 juni 2016, i 27 a § revisorslagen (2001:883).

³ EU-förordningen, revisorslagen (2001:883), förordning (1995:665) om revisorer, Revisorsnämndens föreskrifter (RNFS 2001:2) om villkor för revisorers och registrerade revisionsbolags verksamhet och ISQC 1 (International Standard on Quality Control 1 – Kvalitetskontroll för revisionsföretag som utför revision och översiktlig granskning av finansiella rapporter samt andra bestyrkandeuppdrag och närallgande tjänster).

Målet ska vara att inrätta och upprätthålla ett kvalitetskontrollsystem som ger revisionsföretagets ledning rimlig säkerhet att företaget och dess personal följer standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar, och att rapporter som ansvariga revisorer lämnar är korrekta med hänsyn till omständigheterna.

Ett revisionsföretags riktlinjer och processer ska vara sådana att de befrämjar en intern kultur där kvalitet ses som en nödvändighet i uppdragsverksamheten. Av betydelse är att företagens organisation är sådan att tillräckliga gemensamma resurser byggs upp för kvalitetsfrämjande åtgärder.

Uppdragsbaserad kvalitetskontroll

Kvalitetskontrollen görs utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och för att ge RI rimlig grund för sina slutsatser om kvaliteten i utförd revision.

Kvalitetskontrollen innebär inte att RI går igenom en avslutad revision i alla dess delar eller att en fullständig analys görs av alla förhållanden i revisionen. Syftet är inte heller att bedöma om, de av revisorerna, granskade årsredovisningarna eller annan extern rapportering har varit i alla avseenden korrekt utformade.

RI:s uppdragsgenomgångar har inte enbart som syfte att bedöma om revisionsföretaget och de vid detta verksamma revisorerna uppfyller gällande krav på god revisorssed och god revisionsred. RI:s kvalitetskontroll ska även bidra till en utveckling av revisionskvaliteten i de enskilda uppdragen.

Granskningsbrister

Vid bestämmandet av vilka granskningsbrister som inkluderas i rapporten tas hänsyn till den identifierade bristens väsentlighet i relation till god revisionsred, både när gäller det individuella uppdraget som inspekterats och de specifika fokusområden som varit aktuella under vår inspektion. Om identifierade brister av liknande slag har noterats i fler än ett inspekterat uppdrag vägs också detta in.

Om granskningsbrister uppmärksammas i granskningsrapporten förelägger RI revisionsföretaget att lämna ett skriftligt svar på vilka åtgärder som har eller kommer att vidtas för att komma till rätta med bristerna.

Dokumentationsbrister

En auktoriserad revisor ska enligt god revisionssed dokumentera dels sådana förhållanden som har betydelse för att ge bevis till stöd för uttalandena i revisionsberättelsen, dels sådana förhållanden som utgör bevis för att revisionen har planerats och utförts enligt god revisionssed. Bestämmelser om dokumentation finns i 24 § revisorslagen (2001:883) och 2–4 §§ Revisorsnämndens föreskrifter (RNFS 2001:2) om villkor för revisorers och registrerade revisionsbolags verksamhet. Dessa kompletteras av International Standards on Auditing (ISA) 230 Dokumentation av revisionen. Dokumentationen ska vara tydlig och sammanställd på ett överskådligt sätt. Av dokumentationen ska framgå bl.a. hur granskningen har planerats, vilken granskning som har genomförts, när granskningen har utförts, vilka iakttagelser som har gjorts och vilka slutsatser som har dragits. Underlåtenhet att fullgöra dokumentationsskyldigheten på ett riktigt sätt bedöms som allvarlig, eftersom den försvårar en analys och en tillfredsställande bedömning av arbetet i efterhand.

Den omständigheten att en revisor inte dokumenterar sina granskningsåtgärder enligt gällande föreskrifter behöver i och för sig inte innebära att hans eller hennes granskningsåtgärder har varit otillräckliga. Revisorn måste då kunna redogöra för sin granskning på ett sådant sätt att det vid en helhetsbedömning framstår som sannolikt att de påstådda åtgärderna har utförts och att de har haft en sådan inriktning och omfattning att de har kunnat tjäna som underlag för välgrundade slutsatser. Vid denna bedömning beaktar RI bl.a. hur detaljerade uppgifter revisorn har lämnat om sina granskningsinsatser. Om revisorn inte förmår att göra den påstådda granskningen sannolik, utgår RI från att någon tillfredsställande granskning inte har skett.

Dokumentationsbrist som i rapporten inte redovisas som granskningsbrist behöver inte kommenteras i särskild ordning av revisionsföretaget.

Uppföljning

När revisionsföretaget föreläggs att yttra sig över rapporterade brister ska detta svar inkludera detaljerad information om vilka åtgärder som vidtagits eller planeras. Vidare ska svaret innehålla en analys av grundorsaker till identifierade brister, en s.k. root-cause analysis. Detta innebär att revisionsföretaget ska utvärdera om bristerna har sin grund i systembrister som kräver omedelbara rättelseåtgärder, svårigheter att tillämpa relevant

normgivning eller beror på andra faktorer som kan knytas till det individuella uppdraget eller den ansvarige revisorn. RI följer upp att vidtagna eller planerade åtgärder är tillfredställande under närmast kommande planerade inspektion hos revisionsföretaget.